

För barn och unga i samhällsvård (SOU 2023:66)

Inspektionen för socialförsäkringen (ISF) har granskat utredningens förslag och bedömningar med utgångspunkt i hur de bedöms påverka rättssäkerheten och effektiviteten inom socialförsäkringsområdet. ISF begränsar därför sina synpunkter till de förslag och bedömningar som berör socialförsäkringsområdet.

ISF har i övrigt inga synpunkter på förslagen.

6.6.28 Ersättning till familjehem

ISF tillstyrker den del av förslaget som gäller att *jourhem ska omfattas av möjlighet till föräldraledighet och socialförsäkringsförmåner på samma sätt som övriga familjehem genom tillägg i definitionen av familjehemsförälder i socialförsäkringsbalken och tillägg i bestämmelsen om vad som likställs med förälder i föräldraledighetslagen.*

ISF har ingen synpunkt på den del av förslaget som gäller att *regeringen föreslås ingå en överenskommelse med SKR för att utarbeta uppdaterade och tydligare rekommendationer för ersättningsnivåer för familjehem* eftersom det ligger utanför socialförsäkringens område.

ISF delar inte bedömningen att *förslag om att inkomster i pengar som är underlag för arbetsgivaravgifter och egenavgifter ska vara SGI-grundande som har lagts fram av utredningen Ett trygghetssystem för alla – översyn av regelverket för sjukpenninggrundande inkomst, S2021:07, bör genomföras.*

Förslaget om att jourhem ska omfattas av möjlighet till föräldraledighet och socialförsäkringsförmåner

ISF har tidigare påpekat att bestämmelserna i socialförsäkringsbalken (SFB) när barn placeras i ett annat hem än sitt föräldrahem är inkonsekventa och inte alltid i linje med hur det fungerar i praktiken (ISF, *Placerade barn och*

socialförsäkringen. En granskning av hur socialförsäkringsförmåner påverkas när barn placeras i annat hem än sitt föräldrahem. Rapport, 2021:6).

Likt utredningen visar vår granskning att det är vanligt att barn är placerade i jourhem även under längre perioder. ISF anser att det därför är rimligt att jourhemsföräldrar får tillgång socialförsäkringen på samma villkor som övriga familjehemsföräldrar.

Vår granskning visar också att Försäkringskassans uppfattning är att en placering i jourhem likställs med en placering i familjehem när det gäller omställning av barnbidraget och rätten till underhållsstöd, men att det inte följer uttryckligen av lagstiftningen. Även utredningen beskriver att Försäkringskassan har likställt jourhem med familjehem när det gäller tillämpningen av barnbidrag (106 kap. 6 § första stycket SFB), men att detta inte uttrycks i lagstiftningen. Utredningens förslag innebär att det nu kommer framgå direkt av lagtexten. Utredningen beskriver endast det här utifrån barnbidrag. ISF vill däremot även framhålla att detsamma gäller tillämpningen av underhållsstöd (106 kap. 8 § 3 SFB), vilket utredningen inte tar upp.

Vi anser att förslaget innebär att bestämmelserna i SFB när barn placeras utanför det egna hemmet blir mer konsekventa och enhetliga samt tydligare uttrycker hur det fungerar i praktiken. I sammanhanget vill vi däremot poängtera att det i utredningens uppdrag ingick att se över ersättningsystemet, bland annat i förhållande till olika socialförsäkringsförmåner (Dir, 2021:84, *Barn och unga i samhällets vård*, s. 19). Vi anser att flera av problemen i bestämmelserna i SFB som vi uppmärksammar i vår rapport om placerade barn (ISF Rapport, 2021:6) fortfarande kvarstår trots de förslag som utredningen lägger fram. Till exempel kvarstår skillnaderna i vad som händer med en socialförsäkringsförmån om barnet placeras enligt socialtjänstlagen (2001:453) eller om barnet får en boendeinsats enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS). En boendeinsats enligt LSS kan också innebära att barnet placeras utanför det egna hemmet. Tidsperioden innan en socialförsäkringsförmån påverkas av att ett barn har placerats utanför det egna hemmet varierar också för till exempel underhållsstöd (106 kap. 8 § SFB) och omvårdnadsbidrag (106 kap. 9 § SFB). Det kan finnas flera anledningar till att det finns skillnader i tidsperioder mellan olika förmåner. Men skillnaderna bidrar till att systemet blir svårt att överblicka och ibland är inkonsekvent. Vi anser därför att det fortfarande kvarstår ett arbete med att se över hur regelverket för socialförsäkringen fungerar när barn och unga av olika anledningar inte kan bo hemma hos sina föräldrar.

Förslaget från utredningen Ett trygghetssystem för alla (SOU 2023:30) om att inkomster som är underlag för arbetsgivaravgifter och egenavgiften ska vara SGI-grundande

Vi vill framhålla att vi är positiva till den delen av utredningens bedömning som gäller att skapa en större ekonomisk trygghet för familjehem genom

att både ersättning för förlorad arbetsinkomst och förhöjt arvode ska kunna vara SGI-grundande. ISF har tidigare rekommenderat regeringen att utreda möjligheten att skydda familjehemsföräldrars sjukpenningsgrundande inkomst (ISF Rapport, 2021:6). Att en familjehemsförälder riskerar att inte få någon sjukpenning om hen blir sjuk efter att ha haft ett uppdrag som familjehemsförälder är en konsekvens av uppdraget som kan bli mycket negativ för den enskilda personen.

Däremot delar vi inte utredningens bedömning att förslaget i *Ett trygghetssystem för alla* (SOU 2023:30) bör genomföras. ISF har i sitt remissvar på det betänkandet avstyrkt den strukturreform som utredningen föreslår (ISF 2023-85). I remissvaret framför ISF flera skäl till att vi landar i den slutsatsen. Bland annat anser vi att den utredningen inte i tillräcklig utsträckning motiverar behovet av en strukturreform där regelverket helt görs om. Vi anser också att konsekvenserna av förslagen i den utredningen inte i tillräcklig utsträckning beskrivs eller relateras till nuvarande regelverk eller andra alternativa lösningar i tillräcklig omfattning.

I utredningen finns inte några alternativa lösningar eller alternativa förslag som utifrån nuvarande regelverk skulle kunna skydda familjehemsföräldrars sjukpenningsgrundande inkomst. Om den strukturförändring som föreslås i SOU 2023:30 inte genomförs anser ISF att regeringen bör fortsätta utreda frågan om möjlighet för familjehemsföräldrar att skydda sin sjukpenningsgrundande inkomst.

Detta yttrande har beslutats av generaldirektören Eva-Lo Ighe. Utredaren Maria Gustavson har varit föredragande. I beredningen har också utredaren Linda Capretti deltagit. Vid den slutliga handläggningen har chefsjuristen Anna Samuelsson samt enhetscheferna Dan Ljungberg, Sofie Cedstrand och Elin Sundberg deltagit.

Eva-Lo Ighe

Maria Gustavson